

BOSHLANG'ICH SINFLARIDA KEYS TEXNOLOGIYASIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Nuraliyeva Nargiza Bozorboyevna

Guliston Davlat universiteti o'qituvchisi

Email: nargiza.nuraliyeva.83@mail.ru

Telefon raqami: +998 97 218 57 00

Annotatsiya: Ushbu maqolada keys-stadi metodlarini tarixi, kelib chiqishi, qo'llash hususiyatlari ishlab chiqildi. Keys-stadi texnologiyasining asosiy maqsadi o'quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtirish, mavjud muammoli vaziyatlarni hal qilish faollikka chaqirish hisoblanadi.

Kalit so'zi: Pedagogik-texnologiya, ta'lim-tarbiya, model, texnologiya, bilim, ko'nikma, malaka, kompetensiya, keys-stadi, ilmiy-ijodiy, muammo

Абстрактный: В данной статье раскрыты история, происхождение и применение методов тематического исследования. Основная цель технологии кейс-стади – активизировать процесс обучения студентов, призвать к действию по решению существующих проблемных ситуаций.

Ключевое слово: Педагогическая технология, образование, модель, технология, знания, умения, квалификация, компетентность, кейс-стади, научно-творческий, проблемный

Annotation: This article reveals the history, origins, and application of case study methods. The main goal of case study technology is to intensify the learning process of students and call for action to solve existing problem situations.

Keyword: Pedagogical technology, education, model, technology, knowledge, skills, qualifications, competence, case study, scientific and creative, problematic

KIRISH. Ta'lim jarayoniga tatbiq qilinadigan har qanday pedagogik texnologiya, uning komponentlari xoh ta'lim mazmuni, xoh o'quv dasturi yoki darslik, xoh o'qituvchi faoliyati orqali o'tishidan qat'iy nazar, o'quvchining jonli tarzda erkin va ijodiy faoliyatini jadal rivojlantirishga xizmat qilishiga erishish talab qilinadi. Bunda pedagogik texnologiyalar, birinchi navbatda, har bir o'quvchi-talabning boshqa o'quvchi-talabalar, dars materiallari hamda o'qituvchi (pedagog) bilan erkin tarzda muloqot qilishini, fikr almashishini ta'minlaydi. Pedagogik texnologiyalar pedagogik amaliyotning o'quvchi yoki talaba shaxsiga qonunlar majmuini, tabiat va jamiyat hodisalarini, kishilik madaniyati

va axloq-odobini, muayyan fan asoslarini tanituvchi shakli sifatida namoyon bo'lishi lozim.

Darslarda keys texnologiyasidan samarali foydalanish maqsadi:

Darslarida keys texnologiyasining o'ziga xos afzallilari mavjud. Keys texnologiyasi o'quvchilarni tezkorlikka, mustaqil fikrlashga, o'rgatadi.

Keys-stadi ta'lim metodini turli holatlarni o'rganishda qo'llash – hayotdan olingan odatdagi vaziyatlarni o'rganishni tashkil etish yoki sun'iy yaratilgan vaziyatlarga asoslangan holda ta'lim oluvchilardan tegishli muammolarning maqsadga muvofiq yechimlarini izlashni talab qilishga qaratilgan ta'lim jarayonidan iborat.

Mamlakatimizdagi ta'lim sohasida keys-stadi, asosan, mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimida, ayniqsa boshqaruv sohasida qo'llaniladi. Keyingi yillarda oliy o'quv yurtlarida ham o'qituvchilarning keyslarni ishlab chiqish va amalga oshirishga qiziqishi oshayotganligi kuzatilayapti.

Keys-stadi metodini ta'lim jarayonida keng tatbiq qilishning dolzarbligini belgilovchi omillar. Keys-stadini iqtisodiy oliy o'quv yurtining ta'lim amaliyotiga keng tatbiq etishning dolzarbligi va zarurligi quyidagi omillar bilan bog'liq:

Birinchidan, mamlakatdagi iqtisodiy ta'limning umumiy yo'nalishi, uning nafaqat ta'lim oluvchilarda aniq bilimlarni shakllantirishga, shu bilan birga, tinglovchilarda fikrlash faoliyati, nazariy bilimlarini amalda qo'llashga tayyorlik va bunga qobillikni rivojlantirish, bo'lg'usi mutaxassislarda mustaqillik va tashabbuskorlik, boshqaruv va iqtisodiyotdagi tadqiqotlarning turli jihatlari bilan bog'liq keng doiradagi masalalarni idrok etish qobiliyatini ravnaq toptirishga yo'naltirilganligi bilan bog'liq. «Insonning qo'lga baliqni tutqazsang – u bir kun qorni to'q yuradi, mabodo insonni baliq tutishga o'rgatsang – u butun umri davomida ochlik nimaligini bilmaydi» – xitoylik donishmandlarda shunday hikmatli gap bor. Auditoriya sharoitlaridayoq boshqaruvchilik yechimlarini qabul qilishga doir malaka va ko'nikmalar egallanmasa, keyinchalik yaxshi boshqaruvchi bo'lib chiqish mumkin emas. Kelgusidagi kasbiy faoliyati uchun o'zining boshqarish siyosatini ishlab chiqishga tinglovchilar korxonada va umuman iqtisodiyotda vujudga keladigan turli xil

vaziyatlarni tahlil etish malakalari va ko'nikmalarini egallashi, tahlil qila bilish qobiliyatini o'stirishi, boshqaruvchiga xos xususiyatlarni orttirishlari zarur.

Darslarda keys texnologiyasidan samarali foydalanishning amaliy ahamiyati:

Keys: Atrof muhitni huquqiy muhofaza qilish

Berilgan keysning maqsadi: O'quvchilarga atrof tabiiy muhitni buzlishi natijasida insonlar hayotida jiddiy havf solinishi haqida tushintirish. Dunyoqarashini kengaytirishga va mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Yoshlar hayotini izdan chiqarishga qaratilgan jiddiy xatarlar: ekologiyaga oid huquqbuzarlik sodir etilishi, uning salbiy oqibatlari, ekologik jinoyat sodir etganlik uchun javobgarlik borligini ko'rsatib berish hamda tahlil qilish, ularning oldini olish bo'yicha chora - tadbirlarni ishlab chiqish.

Mavzuda ko'rsatilgan muammolarni keltirib chiqaruvchi sabablarni topish va ularni o'zaro bog'lagan holda echimlarni aniqlash.

Kutilayotgan natijalar:

- ekologik salbiy oqibatlarni tushunib yetadi;
- ekologik huquqbuzarlik va jinoyatchilik tushunchalarini o'zaro farqlaydi;
- o'rganilayotgan mavzu bo'yicha amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi;
- o'rganilishi nazarda tutilayotgan tushunchalar haqida malakaga ega bo'ladi;
- muammoli vazifalarni echishda nazariy bilimlarini qo'llaydi;
- muammoni aniqlab, uni hal qilishda yechim topadi.

Keysni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun o'quvchilar quyidagi bilimlarga ega bo'lishi lozim:

O'quvchi bilishi kerak:

- ekologiya deb nimaga aytilishi;
- atrof-muhitning ifloslanish jarayonlarini bilishlari;

- axloqsizlik, ekologik huquqbuzarlik xislatlarining paydo bo'lish omillari va uning kelib chiqish sabablari;

- ekologik burchlarning buzilishi;
- atrof - muhitni muhofaza qilishga oid qonunlar mazmuni;

O'quvchi amalga oshirishi kerak:

- mavzuni mustaqil o'rganadi;
- muammoning mohiyatini aniqlashtiradi;
- g'oyalarni ilgari suradi;
- ma'lumotlarni tanqidiy nuqtai nazardan ko'rib chiqib, mustaqil qaror qabul qilishni o'rganadi;

- o'z nuqtai nazariga ega bo'lib, mantiqiy xulosa chiqaradi;
- o'quv ma'lumotlar bilan mustaqil ishlaydi;
- ma'lumotlarni taqqoslaydi, tahlil qiladi va umumlashtiradi;

Keysda ishlatilgan ma'lumotlar manbai:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi.
3. Tabiatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonun.
4. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi. 1948 yil 10 dekabr.
5. Bola huquqlari konvensiyasi. 1989 yil 20 noyabr.

Keysning tipologik xususiyatlariga ko'ra harakteristikasi:

Ushbu keysning asosiy manbai kabinetli, lavhali bo'lib, vaziyat davriy ketma - ketlikda yaqin o'tmishdan bugungi kun tartibida bayon etilgan. Keysning asosiy ob'ekti shaxsga va tabiatga yo'naltirilgandir. Bu keys ma'lumotlar vaziyatlar va savollar asosida tuzilgan. U o'rta hajmdagi keys texnologiyasi hisoblanadi, darsga mo'ljallangan o'quv mavzu bo'yicha bilim va ko'nikmalar hosil qilishga qaratilgan. Didaktik maqsadlarga ko'ra keys muammolarni taqdim qilishga, ularni hal etishga, tahlil qilishga qaratilgan.

Xulosa: Bu metod ta'lim oluvchilarga mavzuga tegishli hayotiy vaziyatni tashxis qilish, farazlarni ifodalash, muammolarni aniqlash, qo'shimcha axborotlarni yig'ish, farazlarga aniqlik kiritish va muammolarni echish hamda ularni bajarishning aniq bosqichlarini loyihalash bo'yicha amaliy faoliyatlarini modellashtirish imkonini beradi.

Adabiyotlar royxati

1.Bozorboyevna, N. N. (2023). Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini o'z ustida ishlashning zamonaviy yo'llari. *Science and innovation*, 2(Special Issue 4), 262-265.

2.[Darslarda o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish](#)

N Nuraliyeva

3.Science and innovation 1 (B8), 1423-1426 [Professional development of teachers](#)

NN Bozorboyevna Universal Publishing INC.

4.Каримова, М., Нуралиева, Н., & Халилова, Л. (2024). Медиаграмотность в сфере образования. *Евразийский журнал технологий и инноваций*, 2(1), 26-30.

5.Allayorov, A., Xudayberdiyev, R., Nuraliyeva, N., Xalilova, L., & Abduraimova, I. (2024). GENDER TERMINOLOGIYASINING TARJIMA XUSUSIYATLARI. *Models and methods in modern science*, 3(4), 198-201.

6.Khalilova, L., Allayorov, A., Xudayberdiyev, R., & Nuraliyeva, N. (2024). INTEGRATING DIGITAL TECHNOLOGIES TO ENHANCE FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION. *Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления*, 1(2), 234-237.

7.Turdikulova, B., Karimova, M., & Nuraliyeva, N. (2024). Advantages of information communication technologies. *Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления*, 1(5), 20-25.

8.Fayziyev, A. (2024). Dars samaradorligini oshirishda didaktik o‘yinlardan foydalanishning o‘ziga xos metodik xususiyatlari. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-2.

9.Boshlang‘ich ta‘limda triz-texnikasini qo‘llanishi. NN.Bozorboyevna Volume – 7_ Issue - 4_Iyun_2022. 76. 4. Developing the Professional Activity of Primary Education Teachers NB Nuralieva. *International Journal of Social Science Research and Review* 5 (5), 259-264.